

ÖNYAZI

TERÖR KARŞISINDA ÇOCUKLAR

Ülkemizde ve dünyada son günlerde peş peşe yaşanan şiddet eylemlerinin “çocuklar” açısından değerlendirilmesi yapıldığında:

– *Bu eylemler çocukların güven duygusunu zedelemektedir.*

İçinde yaşanan sokak, mahalle, toplum ya da evren, belki de tüm erişkinler dünyası artık güvenilmez, tehlikelerle dolu, örseleyici, düşmanca, sevgisiz bir ortamdır. Örneğin, ülkemizde çok yakın tarihlerde yaşanan Üzeyir Garip cinayetinde çocuklar, hiçbir kanıt olmaksızın, yalnızca olayın gerçekleştiği mekânlarda dolaşıyor oldukları için tutuklanmışlar, gazete ve televizyonlarda katil zanlısı olarak gösterilmişler, toplumun öfkesinin odağı olmuşlar ve aşağılanmışlardır.

Yine, İstanbul’un en kalabalık, en merkezi bölgelerinden birinde patlayan canlı bir bomba sonrası insanlar yaralanmış, ölmüş; çocuklar ya o sırada o bölgede bulunduklarından ya da televizyonda izlediklerinden dolayı beklenmedik bir şiddet eylemiyle karşı karşıya kalmışlardır.

Onu izleyen günlerde New York’da yaşanan olaylar, New York’lu çocukların belleklerinde belki de yaşıtlarında silinmeyecek izler bırakmıştır.

Şimdi ise, Afganistan, Irak, Lübnan gibi Ortadoğulu pek çok ülkenin çocukları ve onların ana babaları niteliği belirsiz bir savaşta yok edilme, yok olma korkusunun ürkütücü baskısı altındadırlar.

Toplumsal sapkınlıkların, toplumdaki şiddet eyleminin bir tür aynası ya da sözcüsü olan, sağduyu ve nesnellikten uzak bazı kitle iletişim araçları yoluyla taşınan bu şiddet birikimi, zaman zaman “medya terörü” niteliğinde bireyleri çarklarının acımasız dişlilerinde öğütmekte, savunmasız insanları, hatta çocuk ve gençleri, toplumsal şiddet gereksiniminin kurbanı durumuna getirmektedir.

– *Bu eylemler, çocukları yoğun, baş edilmesi güç bir çaresizlik duygusu ile karşı karşıya bırakmıştır.*

Ülkemizde ve dünyanın değişik yörelerinde çocuklar, erişkinler tarafından kurgulanan değişik boyuttaki terör eylemleri sonrası fiziksel ve ruhsal yönden ileri derecede örselenmekte, bu eylemler karşısında gerek kendi fiziksel, bilişsel ve ruhsal donanımları yeterli olmadığından, gerekse zaman zaman ana-babaları da, olayla baş etme, yol gösterme, koruma, yatıştırma yönünde yetersiz ve çaresiz kalabileceklerinden; çok yoğun bir korku, güçsüzlük ve ne yapacağını bilememe duyguları yaşayabilmektedirler. Böylesi bir baskı ve terör sürecinde yaşamak durumunda kalan çocuklarda kendini savunma, kendini aktarma, haksızlıklar karşısında direnebilmek üzere kendi iç güçlerini işleme sokma gibi benlik işlevleri gelişemez. Bu çocuklarda vazgeçme ve kendini edilgin bir biçimde şiddet eylemcisine teslim etme sık görülen bir savunma dizgesidir.

Çocukların ve gençlerin bu tür şiddet içeren deneyimler ve yaşantılarla kavrulduğu toplumlar ileride edilgin, ürkek, bağımlı, sömürüye açık, silik erişkinlerden oluşan kimliksiz toplumlar olurlar.

Ya da bir diğer uç olarak; çocukluğunda ezilmiş, şiddeti, terörün acımasızlığını yaşamış, bu tür deneyimlerle yoğrulmuş bireylerden oluşmuş toplumsal yapılanmalarda, şiddet ve baskı bir çeşit toplumsal zorunluluk ya da kanıksanmış bir yaşam tarzı olarak belirir.

Çocuklar ve gençler, bir ilişki biçimi, bir varoluş göstergesi olarak şiddeti benimserken; varoluş biçimi olarak yok etmeyi, kavgayı, savaşı, öfkeyi, yıkıcılığı seçerler. Yok ettikleri oranda kendilerini say-

gın, yetkin, güçlü algılar. Neden oldukları yıkım ve kıyım onları pişman kılmaz, gönendirir.

Burada söz edilen her iki toplumsal yapılanma da, çocuğun ruhsal ve sosyal gelişimi açısından eşit derecede ağır riskler taşımaktadır.

– *Bu eylemler ve erişkinler dünyasının bu eylemler karşısındaki anlaşılabilir tutumları çocukların benliklerinde çelişkiler oluşmasına, süreçleri değerlendirirken ikilemler yaşamalarına yol açmaktadır.*

Üzeyir Garih cinayetinde medya terörünün kurbanı olan çocuklar önce hedef gösterilmiş, fiziksel ve duygusal yönden örselenmiş, hemen ardından televizyon kanalları arasında paylaşılamayan, adeta kapışılan sevgili tanıklara dönüştürülmüş, abartılı bir ilgiyle kucaklanmışlardır.

Tüm dinlerin kucaklayıcı bir sevgi temeli üzerine kurulu olduğunu öğrenen İrlandalı çocuklar, çevrelerindeki din kökenli çatışmalar nedeniyle, okullarına özel güvenlik önlemleri ve korumalar altında gidiyor olmalarını zihinlerinde bütünleştiremezler.

“Terör” ün hiçbir şekilde onaylanamaz, karşı konulması gereken, anlamsız, işlevsiz, yok edici bir şiddet eylemi olduğunu öğrenen Türkiyeli çocuklarımıza, Amerika’da gelişen terör olayları karşısında neredeyse dünyadaki tüm ülkeler birleşerek tepki gösterirken, bizim ülkemizde yaşanan terörle neden yıllardır yalnız başımıza savaşılmaya bırakıldığımızı, hatta bu terör eylemlerinin başka ülkelere haklı bile bulunarak desteklendiğini anlatmamız zor olacaktır.

Amerika’daki terör eylemleri sonrası Amerika Birleşik Devletleri Başkanı’nın verdiği demeçte dünyadaki şiddet eylemlerine yönelik verilecek savaşın “iyilerle kötüler” arasındaki bir savaş niteliğinde olduğunu, “iyilerin kazanacağını” duyan Iraklı çocukların, bu “iyiler” in neden çok uzaklardan gelerek kendi topraklarına saldırıda bulunduklarını ve daha sonra da sınırlarına el koyarak hasta çocukları yaşama kavuşturacak ilaçların ülkelerine girmesini engellediklerini kavramaları olanaklı değildir.

Yine, annelerini kaygı ve çaresizlik içinde “çocuklarımıza gereksiz acı çektirmeyin” diye seslenir, babalarını onları nereye saklayacaklarını bilememenin telaşı içinde iken izleyen Afgan çocuklardan, savaşın neden terör eylemlerine değil, doğrudan Afgan halkına yöneltildiğini; kendilerini bekleyen bu savaşta neden “kötü taraf” olduklarını anlamaları beklenemez. Bu durumun, onlara ve diğer tüm çocuklara, dünya tarihi öğretilirken geçerli ve haklı gerekçelerle açıklanması olanaksızdır.

New Yorklu çocukların çevrelerinde olup biten bütün bu karmaşadan, bunca kayıplar karşısında yaşanan acılardan bir anlam çıkarmaları çok güçtür. Terörün yaşama dönük bir işlevi de, bir anlamı da yoktur.

Çok yakın tarihimizde yaşanan bu şiddet eylemleri ve bunlarla bağlantılı tutarsız tutumlar, gerek bu olayların içine sürüklenmiş olan, gerekse, süreçlere tanık olan çocuklarda güvensizlik, çaresizlik duygularıyla birlikte, olayların nesnel olarak değerlendirilmesine ilişkin ikilemler yaratacaktır.

Ruhsal, sosyal sorunlar yanında çocukların yargılama yetilerinde bir başka deyişle, bilişsel gelişimlerinde de aksaklıklar görülebilecektir.

Dolayısıyla, günümüzde yaşanmakta olan terör ve şiddet eylemlerini çocuklarda çok yönlü gelişimsel sorunların ortaya çıkmasına neden olan en birincil risk etmenleri arasında saymak yanlış olmayacaktır.

Yayın Yönetmeni

Prof. Dr. Bahar Gökler